

Verksamhetsberättelse SOL 2024

Verksamhet

SOL står för Skolutveckling, Organisation och Ledarskap. Forskning inom SOL-gruppen vid Karlstads universitet bidrar med kunskapsbildning inom dessa områden. Ibland räcker det inte med kunskapsbildning utan det behövs också konkreta aktioner för att bidra till utveckling i skolan. Kunskapsbildningen riktas in mot att vara praktikutvecklande och verksamhetsrelevant och ha en hög nyttoaspekt utifrån ett samhälleligt perspektiv. I den forskning som bedrivs är förståelsen av förändringar i skolans omvärld, så som politisk styrning, elevsammansättning, lärares erfarenhetsgrund och i ledarskapet, av central betydelse. Samtidigt betonas vikten av att skolor samarbetar med det omgivande samhället för att bidra till att barn och elever utvecklar förmågan att hantera komplexa samhällsutmaningar genom att integrera ekologiska, social och ekonomiska perspektiv.

Det behövs fortsatt *forskning* om skolutveckling. Skolors förmåga att förbereda för fortsatt utbildning, deras sätt att motivera elever för studier och att få elever att prestera vid kunskapsmätningar samt att verka i ett demokratiskt samhälle ger anledningar till ständigt pågående förbättringsinsatser. Det innebär att skolor verkar i en värld som förändras och att de är ihållande utsatta för olika förändringskrav. Hur skolor kan svara upp mot de många kraven på förändring är ett intresse som delas av forskarna inom SOL. Samtidigt har det visat sig att skolan som institution är mycket motståndskraftig mot förändringar i kärnverksamheten, vilket har resulterat i att undervisningsmetoder ofta förblivit oförändrade trots att andra delar av skolan påverkas av det förändringstryck som riktas mot den. Denna motståndskraft motiverar en stark forskningsmiljö med särskilt intresse för skolutveckling, organisation och ledarskap.

Miljöbeskrivning

Forskningsmiljön kännetecknas av att vara tvärvetenskaplig och praktikutvecklande. Den har nära anknytning till utbildningar vid universitetet som riktar sig till rektorer och lärare. Genom att använda teorier som bygger på samspel och komplexa system, kan skolutvecklingsforskningen förstå och förklara den nya dynamik som uppstår mellan parter i utbildningssamspillet. En viktig aspekt är att forskningen sker i samverkan med skolans aktörer där etik och likvärdighet får sin givna plats. Olika nivåer systemet är föremål för studier – från styrning på nationell nivå via skolledare till lärare och elever –

liksom olika skolformer – från förskolebarns till vuxnas lärande i olika grad av organisering. Regionalt utvecklingscentrum (RUC) tillsammans med Rektorsutbildningen (RUT) utgör viktiga fundament i den vetenskapliga miljö som bildar SOL.

Att översätta skolans statliga uppdrag i en lokal skolverksamhet är en komplex uppgift som kräver kvalificerade skolutvecklingskunskaper och en förmåga att leda förbättringsprocesser där barns/elevs lärande och utveckling står i centrum för arbetet. Undervisningen och verksamheten i stort behöver organiseras på ett sådant sätt att elevernas möjligheter till lärande och utveckling optimeras. Därför är *skolutveckling* ett viktigt kunskapsområde inom både rektors- och lärarutbildningar och de studerande behöver därför under sin studietid få pröva att leda och ingå i olika skolutvecklingsprojekt. Inom magister-/masterprogrammet i utbildningsledning och skolutveckling produceras årligen uppsatser som bidrar till kunskapsutveckling inom SOL:s kunskapsfält.

Ann-Britt Enochsson och Anette Forssten Seiser är vetenskapliga ledare för forskningsmiljön och arbetar strategiskt för att stärka och synliggöra den, bland annat på SOL:s webbplats. Sexton seniora forskare och tolv doktorander har valt att länka sina forskningsprofiler dit, vilket ger en ungefärlig uppfattning om antalet aktiva deltagare i miljön. Inom SOL har flera studier producerats, vilket bland annat framgår av en omfattande samproducerad publikationslista (<https://www.kau.se/sol/forskargruppen-sol/publikationer>). Internt arbetar SOL med fokus på forskarprofessionen samt på att stödja och utveckla den pågående forskningen inom SOL. Detta sker i första hand på SOL-forskmöten, som äger rum tre gånger per termin. Doktorandgruppen deltar i SOL:s gemensamma aktiviteter men har även skraddarsydda aktiviteter anpassade för gruppen. Under året har planeringsmöten genomförts mellan aktionsforskare vid fem lärosäten (Göteborgs, Umeå, Malmö, Mälardalen samt Karlstads universitet) för att i samarbete genomföra en forskarutbildningskurs i aktionsforskning med start våren 2025. Inom ramen för det interna arbetet genomförs ett internationellt forskningsprojekt tillsammans med en forskargrupp vid Charles Sturt University, Australien. Projektet syftar till att undersöka vad som utmärker en framgångsrik forskargrupp samt varför forskare väljer att tillhöra en eller flera forskargrupper.

Externt arbetar SOL i form av tre öppna SOL-seminarier per termin. SOL-seminarierna genomförs i samarbete med RUC och inbjudan går ut till andra forskare och lärarutbildare vid KAU, samt till skolledare via RUC. Studenter från magister-/mastersprogrammet i utbildningsledning och skolutveckling deltar aktivt på dessa seminarier, som alltid ges i hybridform för att öka tillgängligheten. Seminarier är oftast presentation av forskning som genomförts av forskare inom SOL och av magister- och mastersstudenter inom magister-/masterprogrammet i utbildningsledning och skolutveckling men externa forskare med studier inom SOL:s kunskapsfält är också välkomna att presentera. Utöver forskning behandlas och diskuteras angelägna teman på seminarierna. Dessa kan vara initierade av en skolhuvudman, rektor, lärare eller forskare.

Verksamhetsberättelse forskargruppen SOL 2024

Tabell 1

Deltagare i SOL-forsk och deras tjänstgöring i relation till forskning och grundutbildning.

Doktorander	ANST ^{*)}	FO ^{*)}	SOL/ RUT ^{*)}	GU ^{*)}	ÖVR ^{*)}	TJL ^{*)}
Annika Byström	100	80		18	2	
Emelie Johansson	100	70	3	15		12
Emma Nilsson	100		65	35		
Jakob Naeser Skov	80		67,5	12,5		
Lennart Karlsson	100		6	80		14
Lilyana Thorsager	100	80		20	0	
Martina Jordan	100	80		18	2	
Peter Wall	100		19	81	15h	
Susanne Mellerskog	100	32	48	20		

Doktorer (L = lektor)	ANST	FO	SOL/ RUT	GU	ÖVR	TJL
Ami Cooper (L)	100	10		80	10	
Anna Mogren (L)	90	10	10	10	60	
Anna Öhman (L)	100	15	7,5	55,5	2	20
Annika Forsler, hh.se (disputation dec. 2024)	ca 25				ca 25	
Camilla Kylin (L)	100			40	60	
Gudrun Holmdahl (L)	100	12,5	7,5	57	3	20
Håkan Eilard	100	0		30	20	50
Ingela Portfelt (L)	100	23	12,5	44,5	20	
Kristin Ungerberg (L)	100	35		33	32	
Lovisa Skånfors (L)	100	20		64	16	
Madeleine Wiker (L)	100	10		52	38	
Susanne Duck (L)	100	48		47	2	3
Thomas Blom (L)	100	10	20	70		
Ulf Buskqvist (L)	100		15	1	84	

Docenter	ANST	FO	SOL/ RUT	GU	ÖVR	TJL
Anette Forssten Seiser	100	24	12	9	60	
Åsa Olsson	100 ^{*)}	10		18	72	

Professorer	ANST	FO	SOL/ RUT	GU	ÖVR	TJL
Ann-Britt Enochsson	100	38	10	16	6	30
Mats Ekholm (professor emeritus)	0					

**) ANST = anställning vid KAU, FO = forskning utom från SOL/RUT, SOL/RUT = forskningsmedel från SOL eller RUT, GU = grundutbildning inklusive RUT, ÖVR = övrigt, TJL = tjänstledig/ sjuk. Alla siffror i procent.*

Publikationer

Under 2024 organiserades ingen gemensam skrivardag på grund av olika omständigheter, men det har varit efterfrågat och det ligger därför i 2025 års plan. Doktoranderna däremot, organiserade sitt eget skrivarinternat under två dagar på Dömle Herrgård. Doktoranderna har av förklarliga skäl sina egna projekt, som ibland innebär samskrivning med till exempel handledare, men som kanske oftare leder till ensamskrivande. För oss övriga kan det se väldigt olika ut. I gruppen har dock poängterats vikten av att skapa nätverk och att hitta samarbetspartners. En notering vi gör i årets publikationslista är, att det är betydligt fler samskrivningsprojekt än tidigare, vilket är glädjande.

Under 2024 har samarbetet med Charles Sturt University i Australien utvecklats (se annan plats) och flera av forskarna, både från Australien och från Sverige, presenterade gemensamt på ECER-konferensen i Nicosia, Cypern. Det var vårt första samskrivningsprojekt i den stora gruppen. Samarbetet är ett långsiktigt arbete som inte är specifikt finansierat och deltagarna bidrar när möjligheter öppnar sig. Karlstadsgruppen ses i korta möten på regelbunden basis, för att på så sätt hålla ihop projektet och se till att projektet förs framåt.

Tabell 2

Sammanställning av antalet publikationer verksamhetsåret 2024.

Kategori	(2023) 2024
<i>Refereegranskat</i>	-----
Artikel i tidskrift	(10) 12
Konferensbidrag	(25) 30
Andra refereegranskade publikationer	(1) 4
<i>Övrigt vetenskapligt</i>	-----
Bok (i år är boken en avhandling)	(1) 1
Kapitel i bok, del av antologi	(8) 9
<i>Övrigt (populärvetenskapligt, debatt mm)</i>	(4) 3

Då vi uppmuntrar samarbete mellan olika grupperingar och centrumbildningar, är en del publikationer resultat av dessa samarbeten och finns därmed redovisade också i andra grupperingars verksamhetsberättelser och flera artiklar är under review med revisions. Vi har även publikationer som samskrivits med forskare från andra länder. Antalet publikationer ökar – om än långsamt.

Tilldelade medel

SOL tilldelades 300 tkr från LUN (dnr LUN2024/26.) med avsikt att utveckla skolutvecklingsforskning och särskilt att öka externfinansieringsgraden genom att utforma och implementera gemensamma ansöknings- och publiceringsstrategier. Vidare skulle det ske insatser för att stärka forskningsanknytningen av lärarutbildningen och magister/masterutbildningar. LUN:s medel har i huvudsak använts till SOL:s vetenskapliga ledning, 10% tjänst (inklusive OH och lokalkostnader) vardera till Ann-Britt Enochsson och Anette Forssten Seiser.

Ovanstående medel har kompletterats med medel från institutionen för pedagogiska studier samt kapacitetsstärkande och kunskapsbildande medel från rektorsutbildningen. Medlen användes till följande och anges i tjänstgöringsgrad:

- docentmeritering för 20% Ulf Buskqvist samt 25 % Ingela Portfelt (vt 24),
- doktorandstudier 30% för Peter Wall, masterstudier Ann-Sofie Keller 5 % (ht 24), 3 doktorander fullt ut mot licentiatexamen,
- ansökan externa medel, Anna Mogren 5 %,
- utveckla kunskapsområdet Folkhögskola och kulturskola (Fokul), Anna Öhman 5 % (vt 24) och Gudrun Holmdahl 5% (vt24)

Två av dessa forskare kunde inte nyttja hela sin andel. Outnyttjade medel kvarstår för dessa personer under 2025.

Forskningsmedel externa och interna

Vi poängterar kontinuerligt vikten av att samarbeta och att synliggöra vår forskning. På vår webb, som under 2024 också finns på engelska, välkomnar vi alla som känner att de själva vill tillhöra SOL-gruppen att synas (kau.se/sol). Under året har våra doktorander skapat en egen under-sida. Flera medarbetare finns också med i andra grupperingar och forskningscentra, och det har varit uppskattat att vi uppmuntrat gränsöverskridande samarbete. Elva ansökningar till externa anslagsgivare skickades in av nio forskare knutna till SOL i samarbete med andra forskare inom och utanför vårt eget universitet. Detta är också en ökning av aktiviteten. Två ansökningar till Vetenskapsrådet med titlarna *Rektorers emotionsarbete i en osäker tid* och *Skolframgång, utvecklingsvägar och skolerfarenheter hos elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar* beviljades (sammanlagt ca 11.800K) och en ansökan från nationella FOU-nätverket för verksamheter med stora utmaningar, har beviljats medel (500.000) för projektet *Professionellas erfarenheter av en förbättringsatsning för förskolor med stora utmaningar: En longitudinell studie*. Utöver dessa har två av våra forskare fått en plats i forskningsprojekt finansierade av NordForsk respektive Formas för att fylla vakanser. En av våra forskare beviljades detta år stöd om 100K från HS-fakultetens årliga utlysning för att skriva ansökningar.

Tabell 4

Redovisning av externa forskningsansökningar 2024.

Projektnamn	Forskare	Finansiär	Totalt sökta medel	Projektid
Rektorers emotionsarbete i en osäker tid.	Lill Langelotz, Anette Forssten Seiser, Åsa Hirsh	VR	5.900K	2025–2028
Skolframgång, utvecklingsvägar och skolerfarenheter hos elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar	Åsa Olsson, Fanny Gyberg Evelina Landstedt Birgitta Ljung Egeland	VR	5.895K	2025–2028
Digital teknik och reflektion som stöd för lärande mellan olika arenor inom yrkesutbildningar	Nina Kilbrink, Ann-Britt Enochsson Niels van der Baan	VR	5.700K	2025–2028
Developing School Organization Guidelines for Education for Sustainable Development - A Large-Scale Study Including School Leaders, Teachers, and Students	Anna Mogren, Eva Knekta Annika Manni	VR	5.535K	2025–2028
Att utveckla anpassningspraktiken i KomVux	Ingela Portfelt Johanna Mufic Åsa Olsson	VR	4.000K	2025–2028
Elevers och lärares erfarenheter gällande elevers motivation att genomföra hemuppgifter	Madeleine Wiker Noam Ringer	Nationellt FoU-nätverk	500 000	2025
Professionellas erfarenheter av en förbättringssatsning för förskolor med stora utmaningar: En longitudinell studie.	Maria Fredriksson Maria Olsson Gudrun Holmdahl	Nationellt FoU-nätverk	500 000	2025
Ansökan forskningsfinansiering för empiriska studier av skolverksamhet med stora utmaningar	Anna Mogren	Nationellt FoU-nätverk	499 227	2024–2025
Sårbarhet, tillit och ledarskap	Thomas Blom	Nationellt FoU-nätverk	427 900	2025-2026
Developing School Organization Guidelines for Education for Sustainable Development - A Large-Scale Study Including School Leaders, Teachers, and Students	Anna Mogren, Eva Knekta Annika Manni	Formas	5.464,2K	Sept 2025– aug 2029
Kompetensutveckling i brytningstid? - En teoribaserad utvärdering av det nationella professionsprogrammet	Stålkrantz, K., Kronqvist Håård, M., Eilard, H.	IFAU	1.205.931 kr	2025–2026
Resa för att knyta nya kontakter inom forskning				
Staff exchange, Nya Zeeland	Anette Forssten Seiser	ERASMUS	Resa och boende i 3 veckor	2024

Tabell 5

Beviljade ansökningar under 2024.

Projektnamn	Forskare	Finansiär	Totalt sökta medel	Projekttid
Rektors emotionsarbete i en osäker tid.	Lill Langelotz, Anette Forssten Seiser , Åsa Hirsh	VR	5.900K	2025–2028
Skolframgång, utvecklingsvägar och skolerfarenheter hos elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar	Åsa Olsson , Fanny Gyberg Evelina Landstedt Birgitta Ljung Egeland	VR	5.895K	2025–2028
Professionellas erfarenheter av en förbättringssatsning för förskolor med stora utmaningar. En longitudinell studie.	Maria Fredriksson, du Maria Olsson, du Gudrun Holmdahl	Nationellt FoU-nätverk	500 000	2025
Projekt med extern forskning där vakanser fyllts av SOL-forskare				
INSPECT	Ane Qvortrup (SDu), Christina Olin Scheller, Thomas Blom (+ en rad andra forskare från de övriga nordiska länderna, t.ex. Susanne Duek)	NordForsk	okänt	2023–2026
Från forskning till tillämpning för ett hållbart samhälle 2023	Peter Lampert Anna Mogren fyller en vakans	Formas	3.999,2K	2024–2025
Redan externfinansierade projekt som pågår sedan tidigare				
Förskollärares vidgade uppdrag att leda arbetslagets gemensamma arbete i policy och praktik	Kristin Ungerberg, Lovisa Skänfors , Anita Eriksson (HB) Katarina Player-Coro (GU) Valerie Margrain.	VR	4473K	2024–2026
Externt stöd i en förbättringsprocess. Skolenhetens erfarenhet av lärosätets bidrag till stärkt förbättringskapacitet under regeringsuppdraget Samverkan för bästa skola.	Susanne Mellerskog Ann-Britt Enochsson Anette Forssten Seiser	Nationellt FoU-nätverk	500 K	2024
Resa för att knyta nya kontakter inom forskning				
Staff exchange, Nya Zeeland	Anette Forssten Seiser	ERASMUS	Resa och boende i 3 veckor	2024

Samverkan forskning

Flera forskare inom SOL är aktiva i någon av de forskningscentra som är knutna till lärarutbildningen, men också i andra grupperingar som ROSE, CBU och UNDIG. Några forskare har finansiering via forskningscentra, andra samarbetar i forskningsprojekt med finansiering från VR, Nationellt FOUnätverk för verksamheter med stora utmaningar, Formas och NordForsk. Graden av samverkansaktivitet varierar, för vissa

handlar det om att delta i seminarier för att få inspiration medan andra skriver vetenskapliga artiklar gemensamt med kollegor från andra grupperingar. Samverkan sker också inom funktioner som huvud- och/eller biträdande handledare till doktorander. En av våra doktorander är representant i universitetets forskningsstrategiska grupp. Gruppen är en rådgivande inför rektors beslutsfattande i forskningsstrategiska frågor för KAU.

Nationell samverkan sker med forskare vid andra universitet och högskolor. Lärosäten som nämns explicit är Umeå, Göteborgs, Mälardalens och Linköpings universitet, Mittuniversitetet samt högskolorna i Halmstad och Borås. Denna samverkan sker på olika plan, via forskningssamarbeten med personliga kontakter, men också via nätverk. Nätverk som nämns är *Forskarnävet förskolans digitalisering*, *Det nationella nätverket för skolledarskap, organisation och ledning* (NSOL) där SOL finns representerade i samordningsgruppen, *Nätverk för Aktionsforskning inom utbildning i Sverige* (NAFUS) där forskare från SOL ingår i styrgruppen. Inom NAFUS organiseras den återkommande konferensen Noralf, vilken under 2026 kommer arrangeras på KAU. samt. Ovanstående redogörelse visar att Karlstads universitet är en viktig samverkansaktör inom skolutvecklingsfältet nationellt.

Forskare inom SOL samverkar även internationellt i både mindre och större projekt. En del är explicit finansierade internt eller externt, andra genomförs inom ramen för enskilda personers kompetensutveckling. Ett exempel på ett större projekt är INSPECT där skolor i de nordiska länderna studeras ur olika perspektiv i en post-pandemi. Utöver olika samverkansprojekt har flera också uppdrag som ledare/koordinator av nätverk, granskare/läsare av vetenskapliga texter. Både inom och utanför Norden och Europa har forskare inom SOL samverkanspartners. En Solforskare tilldelades ERASMUS-medel för tre veckors personalutbyte (staff exchange) vid Waikato University, Hamilton, NZ. Mellan SOL KAU och Charles Sturt University (CSU), Australien, har ett Memorandum of understanding (MoU) upprättats. Samarbetet har under 2024 renderat två fysiska forskarbesök. Ett viktigt nätverk är forskarnätverket *PEP* (Pedagogy Education and Practice), med tillhörande svenska nod *SWE-PEP*. Inom *PEP* innehar SOL:s representant rollen som nationell koordinator. Kontakter finns även inom nätverket *FINT* (First International Network of Trust).

Samarbete med omgivande samhälle

Genom RUC:s aktiva deltagande i SOL finns en naturlig och vital koppling till regionala skolhuvudmän, rektorer och lärare bland annat i form av deltagande på SOL:s kontinuerliga seminarier. Sedan 2018 har forskare från SOL innehaft rollen som RUC:s vetenskapliga ledare. I juni 2023 arrangerades *Framtidens lärande* vid Karlstads universitet där RUC tillsammans med stiftelsen *Datorn i skolan* (DIU) var huvudarrangörer och flera av forskarna inom SOL medverkade. En uppföljning till denna succé tog form under 2024 och planeras gå av stapeln 2025, men då i mindre skala och med en mer lokal prägel.

Flera SOL-forskare arbetar med specifik utvecklings-och/eller forskningssamverkan tillsammans med lärare, skolledare och huvudmän inom samtliga skolformer (förskola, grundskola, gymnasiet, grundsärskola, gymnasiesärskola, vuxenutbildning, folkhögskola, kulturskola, högre utbildning) och styrformer (fristående, kommunal) i olika delar av landet. Ett avhandlingsarbete, som börjar närma sig slutet, är utformat som ett aktionsforskningsprojekt där doktoranden i samverkan med rektorer från två kommuner undersöker skolledares arbete med att leda digitalisering i skolan. Under året har nya doktorandprojekt som baseras på aktionsforskning påbörjats. Flera forskare inom SOL är engagerade inom den statliga satsningen Samverkan Bästa Skola (SBS)¹ vilket är designat som ett samverkansprojekt mellan huvudmän, Skolverket och ett lärosäte. Ett annat uppdrag kommer från Skolinspektionen och berör lärande för hållbar utveckling. Lärande för hållbar utveckling är också temat för den samverkan som sker inom ramen för den Globala skolan vid Universitets- och högskolerådet. En SOL-forskare har varit vetenskapligt stöd åt utvecklingsprojektet Klimatspel på SLU. Våra forskare anlitas också som föreläsare inom sina olika expertområden (exempelvis: idrott-och hälsa, digitalisering, tillitsfullt ledarskap, pedagogiskt ledarskap, lärande för hållbar utveckling, svenska som andraspråk, motiverande samtal) av andra lärosäten, olika huvudmän och lokala skolor. Inom SBS anlitas SOL-forskare som processledare med uppdrag att i samverkan med lokala huvudmän bedriva skolutveckling. I den statliga satsningen på praktisknära forskning, ULF, samverkar forskare från SOL med verksamma lärare och rektorer.

Forskare som tillhör SOL har under året anlitats både som föreläsare och experter i kommuner och hos olika skolmyndigheter (Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Kulturskolerådet). Andra exempel är rektorsnätverk, Skolporten och inspel i Sveriges Radio. En SOL-forskare har under året deltagit i ett regionfinansierat projekt om spelutvecklarutbildning under ledning av ämnet informatik. Projektet har kontakt med olika aktörer inom spelutvecklingsvärlden. En annan ingår för Skolverkets räkning i en referensgrupp av forskare för implementeringen av nationella föreskrifter, stödmaterial och allmänna råd om det systematiska kvalitetsarbetet.

Vi sprider vår forskning på vår egen hemsida (kau.se/sol), men också på RUC:s (kau.se/ruc), RUT:s (kau.se/rut) och Pedagog Värmlands (pedagogvarmland.se) hemsidor. Dessutom sprids vår forskning i form av intervjuer i olika tidskrifter och genom att SOL-forskare har anlitats som rådgivare och experter i olika fora.

Relation till grundutbildning

SOL:s avnämare inom grundutbildningen är självklart lärarutbildningen och magister-/masterprogrammet inom utbildningsledning och skolutveckling, men också inom rektorsutbildningar. Flera forskare inom SOL är också rektorsutbildare inom den statliga

¹ I maj 2024 övergick SBS i Riktade insatser (RI). Påbörjade SBS-insatser finns kvar och löper ut i sep 2026.

Rektorsprogrammet eller annan rektorsutbildning. Av tradition har forskare inom området i större utsträckning arbetat som lärare och föreläsare i magister-/masterprogrammet och i rektorsprogrammet, då dessa utbildningar har ett större fokus på ledning och organisation. I samband med att vi gjorde en satsning på en omstart av en forskningsgrupp inom området skolutveckling, organisation och ledarskap, utökades gruppen och inkluderar forskare från samtliga lärarprogram. Den forskning som görs inom fältet, kommer därför i stor utsträckning studenter och kurs/programdeltagare till del. Vi har också forskare som arbetar med kurser via UPE, vilket betyder att forskningen indirekt kommer lärarprogrammen till del via lärarutbildare som deltar i UPE:s kurser. Via Uppdrags AB ges fortbildning på fältet, vilket har betydelse för den praktik våra lärarstudenter möter under VFU.

Rent allmänt beskriver SOL:s deltagare att den forskning de gör regelbundet kommer grundutbildningen till del genom att de själva arbetar med kurser som är relevanta för den forskning de genomför. Exempel på detta är ledarskap i förskolan. Ett forskningsområde som tidigare inte varit särskilt uppmärksammat är ledning av KomVux och kulturskolor som forskare inom SOL nu håller på att sätta på kartan och sprida kunskap om främst via rektorsutbildningen och magister-/masterprogrammet. Rektorers ledarskap och professionella lärande är särskilt aktuellt i och med Skolverkets kommande professionssatsning. En kurs där lärare och spelutvecklare kan mötas för att diskutera pedagogiska digitala spel för barn har utvecklats under året. Även internationellt bidrar SOL-forskare till utbildning via det nordiska projektet INSPECT.

Flera SOL-forskare har skrivit texter som används i utbildningar.

Övrigt

Under året har SOL-forskare bidragit på flera olika arenor så som betygsnämndsuppdrag, granskningsuppdrag i nationella och internationella tidskrifter, sakkunniguppdrag vid andra lärosäten, konferenspresentationer, debattartiklar, handledningsuppdrag, professionslärandeuppdrag. Vidare har vi fortsatt arbetet med att integrera magister-/mastersprogrammet skolutveckling och utbildningsledarskap och har nu utvecklat rutiner och strukturer för detta. Under året har en enkät skickats ut i Norden samt i Australien och preliminära gemensamma resultat har presenterats på forskarkonferenser och på seminarier. Doktorander och licentiander som rekryterades under 2023 har påbörjat sina studier och forskningsprojekt.

Publikationslista 2024, SOL

Utöver publikationerna i denna lista, har forskare i SOL-gruppen också producerat texter som inte faller inom SOL:s område.

Artiklar

- Buskqvist, U., & Johansson, E.** (2024). From digital competence to digital capacity: A socio-material perspective on digitalization in preschool. *Nordic Journal of Digital Literacy*, (1), 39–51. <https://doi.org/10.18261/njdl.19.1.4>
- Duek, S., Lindholm, A., & Uddling, J.** (2024). Enacting new visions: Headteachers' preparatory work amidst revised language arts syllabi. *Education Inquiry*, 1–19. <https://doi.org/10.1080/20004508.2024.2438432>
- Forssten Seiser, A. & Portfelt, I.** (2024). Critical aspects to consider when establishing collaboration between school leaders and researchers: Two cases from Sweden. *Education Action Research*, 32(2), 260–275. <https://doi.org/10.1080/09650792.2022.2110137>
- Francisco, S., **Forssten Seiser, A.**, & Olin Almqvist, A. (2024). Action research as professional learning in and through practice. *Professional Development in Education*.50(3), 501–518. <https://doi.org/10.1080/19415257.2024.2338445>
- Glawing, C., Karlsson, I., **Kylin, C.**, & Nilsson, J. (2024). Work-related stress, stress reactions and coping strategies in ambulance nurses: A qualitative interview study. *Journal of Advanced Nursing*, 80(2), 538–549. <https://doi.org/10.1111/jan.15819>
- Johansson, E., & Forssten Seiser, A.** (2024). Principals' professional learning as praxis-oriented change: Leading digitalisation in preschool education. *Research in Educational Administration and Leadership*, 9(1), 1–38. <https://doi.org/10.30828/real.1416955>
- Jordan, M. S.** (2024). Professional development through motivational interviewing training: Lower secondary school teachers' views and experiences. *Professional Development in Education*. Förhandspublicerad online. <https://doi.org/10.1080/19415257.2024.2433044>
- Lindholm, A., **Duek, S.**, & Uddling, J. (2024). Lärares och rektors uppfattningar om sva-undervisningens organisering i grundskolan. *HumaNetten*, (53), 111–132. <https://doi.org/10.15626/hn.20245305>
- Mogren, A., Forssten Seiser, A.**, Gericke, N., Berglund, T., & Olsson, D. (2024). Leadership actions that enable or constrain accommodation of education for sustainable development. *International Journal of Leadership in Education*, 1–30. <https://doi.org/10.1080/13603124.2024.2418623>
- Uddling, J., **Duek, S.**, & Lindholm, A. (2024). Legitimeringsdiskurser om organisationen av nyanländas svenskundervisning. *Nordand*, 18(3), 173–189. <https://doi.org/10.18261/nordand.18.3.2>
- Wagnsson, S., Augustsson, C., & **Jordan, M.** (2024). To pay or not to pay? Parents' view of the commercialisation process in children and youth sports. *European Journal for Sport and Society*, 21(2), 188–207. <https://doi.org/10.1080/16138171.2023.2265719>
- Öhman, A.**, & Klope, E. (2024). How does it feel? An exploration of teaching perceptive sensoriality in hairdressing education. *Nordic Journal of Vocational Education and Training*, 14(2), 1–6. <https://doi.org/10.3384/njvet.2242-458X.241421>

Uppdaterad info (textvolym och utgåva)

Mogren, A. (2024). Book review: Rethinking education for sustainable development: Research, policy and practice. I Radhika Iyengar and Ozge Karadag Caman (Red.). *International Review of Education*. Bloomsbury Academic. <https://doi.org/10.1007/s11159-024-10065-x>

Övrigt vetenskapligt

Forssten Seiser, A. (2024). Spelar forskning om skolor någon roll? *Kapet*, 20(1), 1–7. Karlstads Universitet. <https://publicera.kb.se/kapet/article/view/22525/18346>

Mellerskog, S., Söderlind, L., & Kilbrink, N. (2024). Varför blir detta så svårt för våra studenter? Ett kollegialt utvecklingsarbete för att förbättra vår egen undervisning och studenternas lärande. I C. Vikström (Red.), *Bidrag från Högskolepedagogisk utvecklingsdag 2023 – Del 1* (Rapport 2024:1) (ss.13–25). Karlstads universitet. <https://doi.org/10.59217/sycc4161>

Söderström, Å., & Forssten Seiser, A. (2024). *Utbildningspraktik möter ledarpraktik: Tre år i Rektorsprogrammet* (Karlstad University Studies 2024:5). Karlstad University Press. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1837212/FULLTEXT01.pdf>

Asplund, S.-B., Kilbrink, N. & **Enochsson, A.-B.** (Red.) (2024). Vocational classroom research [Temnummer]. *Nordic Journal of Vocational Education and Training*, 14(2). <https://doi.org/10.3384/njvet.2242-458X.24v14i2>

Doktorsavhandling

Forsler, A. (2024). *The role of pedagogical content knowledge when teaching sustainable development in science education* (Karlstad University Studies 2024:37) [Doktorsavhandling, Karlstads universitet]. DiVA. <https://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1903873/FULLTEXT01.pdf>

Kapitel i antologier

Duck, S. (2024). Leda för likvärdig undervisning i språkligt och kulturellt heterogena skolor. I Å. Hirsh & M. Liljenberg (Red.) *Leda för likvärdighet: En inkluderande skola för alla elever*. Gleerups.

Ekholm, M. & Seashore Louis, K. (2024) Utbildning och social segregation: Amerikanska och svenska perspektiv i N. Rönström & O. Johansson (Red.) *Att rekonstruera skolor med stöd i forskning. Om vägar till likvärdig utbildning*. (ss. 73–106). Natur & Kultur.

Gericke, N., **Forssten Seiser, A., Mogren, A., Berglund, T. & Olsson, D.** (2024). How to institutionalize a whole school approach to ESD. I E.J. Arjen, B. Bjønness, A. Sinnes & I. Eikeland (Red.), *Whole school approaches to sustainability*. (ss. 57–69). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-56172-6>

Grice, C., **Forssten Seiser, A.** & Wilkinson, J. (2024). Decentering pedagogical leadership: Educational leading as pedagogical practice. I C. Grice, A. Lizier & S. Francisco (Red.), *Decentering Leadership: Rethinking Leading in Educational Contexts* (ss. 89–107. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003456919-1>

Olsson, Å. & Cooper, A. (2024). Globalisation, Education Policy and Reform: Changing Schools: Intercultural Preschools in Sweden, I J. Zajda (Red.) *Fourth International Handbook of Globalisation, Education and Policy Research* (753–768). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-67667-3_39

- Portfelt, I.** (2024). Att leda lokal skolutveckling i komvux med aktionsforskande ansats. I O. Johansson & L. Svedberg, *Att leda mot skolans mål: Vägval och möjligheter* (4 uppl., ss. 133–146). Gleerups.
- Söderström, Å. & **Forssten Seiser, A.** (2024). Ethical and moral perspective in leading schools. I L. E. Damgaard Knudsen, M. Wiberg, K. Bjerg Petersen & L. Haastrup (Red.), *Teacher Ethics and Teaching Quality in Scandinavian Schools*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781003407775>
- Thelin, K. & **Forssten Seiser, A.** (2024) Nurturing eco-thinking by leading and learning from the future as it emerges. I K. Remier, M. Kaukko, S. Windsor, S. Kemmis & K. Mahon (Red.) *Living well in a world worth living in for all: Vol. 2: Enacting praxis for a just and sustainable future*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-981-97-1848-1>
- Verhelst, D., **Mogren, A.**, Boeve-de Pauw, J., & Van Petegem, P. (2024). Getting to a whole school approach: Lessons from school effectiveness and school improvement in ESD research. I *Whole School Approaches to Sustainability: Education Renewal in Times of Distress* (ss. 71-86). Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-56172-6>

Konferensbidrag

- Blom, T.** (2024, 27–30 augusti). *Relational vulnerability and trust in school leadership*. ECER 2024, Nicosia, Cypern. <https://eera-ecer.de/conferences/ecer-2024-nicosia>
- Byström, A.** (2024, 27–28 november). *Vad villkorar rörelse och fysisk aktivitet i förskolan?: Aktionsforskning som professionellt lärande i förskolans praktik* [posterpresentation]. SVEBI:s årliga idrottsvetenskapliga konferens, Karlstad, Sverige. <https://www.kau.se/svebis-arliga-idrottsvetenskapliga-konferens-27-28-november-2024>
- Byström, A.** (2024, 6–8 mars). *What constitutes movement and physical activity in preschool?: Collaborative research within the frame of action research* [konferenspresentation]. NERA 2024, Malmö, Sverige. <https://sv-se.eu.invajo.com/events/welcome/id/813fac80-aca8-11ed-85b1-3b1d50885dc4>
- Cooper, A., & Karlsson, L.** Cooper, A., & Karlsson, L. (2024, 27–30 augusti). *Navigating Educational Leadership: Perspectives on Governance, Juridification, Science, and Diversity*. ECER 2024, Nicosia, Cypern. <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/29/contribution/59834>
- Forssten Seiser, A.**, Langelotz, L. & Hirsh, Å. (2024, 25–27 november) *Principals' emotional labour through a practice architectures lens*. NZARE, 2024, Hamilton, Nya Zeeland
<https://www.nzare.org.nz/conference/>
- Eilard, H. (2024, 6-8 mars). *School leaders' governing after an inspection*. NERA 2024, Malmö, Sverige. <https://nfpf.net/2023/06/16/nera-2024-conference-at-malmo-university/>
- Enochsson, A.-B.** & Ådefors, A. (2024). *Processer och utmaningar vid bedömning av APL*. NOR-DYRK 2024, Reykjavik, Island, http://nordyrk.net/?page_id=2155
- Forssten Seiser, A. Mogren, A.** & Berglund, T. (2024, 27–30 augusti). *Middle Leaders Facilitating Collaborative Education Practices for Sustainable Development*. I P. Grootenboer (ordf.), *Understanding middle leaders' communicative practices for supporting professional learning: A practice perspective on dialogue, relationality and responsivity* [Symposium]. ECER, 2024, Nicosia, Cypern. <https://eera-ecer.de/conferences/ecer-2024-nicosia>

- Hirsh, Å., **Forssten Seiser, A.**, & Langelotz, L. (2024, 27–30 augusti). *Emotional Labour of Swedish Principals in Low Socioeconomic Status Communities*. ECER, 2024, Nicosia, Cypern. <https://eera-ecer.de/conferences/ecer-2024-nicosia>
- Homdahl, G.**, & **Öhman, A.** (2024, 21–22 oktober). *Diskursiva konstruktioner av kulturskolans uppdrag, ledar- och ledningspraktik*. Cutting Edge Kulturskole 2024, Trondheim, Norge. <https://www.ntnu.no/cutting-edge-kulturskole2024/>
- Holmdahl, G.**, & **Öhman, A.** (2024, 5–6 november). *Institutionell ambivalens: En studie om kulturskolleddares konstruktioner av kulturskolans uppdrag, ledningspraktik och framtidsfrågor i spänningsfältet mellan skola, (folk)bildning och kultur*. Mimer, Stockholm, Sverige. <https://liu.se/forskning/mimer>
- Holmdahl, G.**, & **Öhman, A.** (2024, 5–7 mars). *Swedish kulturskola as institutional ambivalence and organizational challenge*. NERA 2024, Malmö, Sverige. <https://nfpf.net/2023/06/16/nera-2024-conference-at-malmo-university/>
- Johansson, E.**, & **Forssten Seiser, A.**, (2024, 27–30 augusti). *Professional learning- the process of changing practice*. ECER 2024, Nicosia, Cypern. <https://eera-ecer.de/conferences/ecer-2024-nicosia>
- Johansson, E.**, & **Forssten Seiser, A.**, (2024, 25-27 november). *Professional learning as the process of changing practice and developing praxis*. NZARE 2024, Hamilton, Nya Zeeland. <https://www.nzare.org.nz/conference/>
- Langelotz, L., Hirsh, Å., & **Forssten Seiser, A.** (2024, 6–8 Mars). *Emotional labor of Swedish Principals in low socioeconomic status communities*. NERA, 2024, Malmö, Sverige. <https://nfpf.net/2023/06/16/nera-2024-conference-at-malmo-university/>
- Langelotz, L., **Forssten Seiser, A.**, Hirsh, Å., (2024, 1–5 december). *Emotional Labour of Swedish school principals: neglected site-based practice knowledge*. AARE, Sydney, Australien. <https://aareconference.com.au>
- Langelotz, L., **Forssten Seiser, A.**, Thelin, K., Nehez, J., **Portfelt, I.**, & Sulau, V. (2024, 6–8 Mars). *Swedish Principals' Emotional Labour*. NERA, 2024, Malmö, Sverige <https://nfpf.net/2023/06/16/nera-2024-conference-at-malmo-university/>
- Maelen, E., Qvortrup, A., **Duek, S.** & Lykkegard, E. (2024, 27–30 augusti). *Nordic schools and values in a post-pandemic time of uncertainty: A cross-country comparative perspective*. ECER 2024, Nicosia, Cypern. <https://eera-ecer.de/conferences/ecer-2024-nicosia>
- Mogren, A.** Knehta, E. & Manni, A. (2024, 27–30 augusti). *Developing school organization guidelines for education for sustainable development: A large-scale study including school leaders, teachers, and students*. ECER 2024, Nicosia, Cypern. <https://eera-ecer.de/conferences/ecer-2024-nicosia>
- Olsson, Å.** (2024, 6–8 mars). *Language development in Swedish preschools*. NERA 2024, Malmö, Sverige. <https://nfpf.net/2023/06/16/nera-2024-conference-at-malmo-university/>
- Portfelt, I.** (2024, 27–30 augusti). *Leadership and school improvement in Swedish municipal adult education: Report on a research project through the lens of theory of practice architecture*. ECER 2024, Nicosia, Cypern. <https://eera-ecer.de/conferences/ecer-2024-nicosia>
- Portfelt, I.** (2024, 6–8 mars) *Principals' understanding of educational leadership based on scientific foundation and proven experience in Swedish municipal adult education*. NERA 2024, Malmö, Sverige
- Portfelt, I.** (2024, juni). *School Leaders' Professional Learning in Swedish Municipal Adult Education: Improving Their Pedagogical Leadership through Action Research*. Researching work and learning. Linköping, Sverige.

- Portfelt, I.** (2024). *The collaboration practice between the university and municipality when organising advanced continuing professional learning for school leaders*. NORALF, Göteborg, Sverige.
- Portfelt, I., & Forssten Seiser, A.** (2024, 27–30 augusti). *How the collaboration between a local municipality and a university enables principals' professional learning in a Master course—view through the lens of theory of practice*. ECER, 2024, Nicosia, Cypern. <https://eera-ecer.de/conferences/ecer-2024-nicosia>
- Karlsson, L., Smithers, K., Blom, T., Fransisco, S., & Forssten Seiser, A.** (2024, 27–30 augusti). *Research Groups and Research Group Membership: What Works and Why?* ECER, 2024, Nicosia, Cypern. <https://eera-ecer.de/conferences/ecer-2024-nicosia>
- Ståhlkrantz, K., Kronqvist Håård, M., Eilard, H., Baltzer, C., Sahlin, S., Foss, L.** (2024, 27–30 augusti). *The Swedish National Professional program - A critical policy analysis*. ECER 2024, Nicosia, Cypern. <https://kau.diva-portal.org/smash/rec-ord.jsf?pid=diva2%3A1907503&dsid=4672>
- Thorsager, L.** (2024, 28–31 augusti). *Inclusion and giftedness: Exploring tensions and possibilities in schools*. ECHA 2024, Thessaloniki, Grekland. <https://www.diva-portal.org/smash/rec-ord.jsf?pid=diva2:1933337>
- Öhman, A., & Holmdahl, G.** (2024, 21–22 oktober). *En fallstudie om undervisning av musik och andra konstformer inom fransk skolverksamhet*. Cutting Edge Kulturskole 2024, Trondheim, Norge. <https://www.ntnu.no/cutting-edge-kulturskole2024/>
- Öhman, A., & Holmdahl, G.** (2024, 5–6 november). *På armlängds avstånd: En studie om folkhögskolerektors ledarskap i spänningsfältet mellan tillit och kontroll*. Mimer, Stockholm, Sverige. <https://liu.se/forskning/mimer/forskarkonferens>

Debattinlägg

- Jordan, M.** (2024, 12 jun). Forskaren: Så kan lärare utveckla arbetet med relationer. *Vi Lärare*. <https://www.vilarare.se/nyheter/vi-larare-debatt/forskaren-sa-blir-larare-bättre-pa-relationer/>
- Pramling, I., Magnusson, L. O., Kjällander, S., Palmer, A., Eidevald, C., Williams, P., Palmér, H., Dunkels, E., Hildén, E., Godhe, A.-L., Petersen, P., Walan, S., Nilsen, M., Ebelind, A., Enochsson, A.-B., Lagergren, A., Patron, E., Norén, E., Forsling, K., Wernholm, M., Lagerlöf, P., Hvit Lindstrand, S., Holmberg, K., Danielsson, K., Caiman, C., Samuelsson, R., & Walldén Hillström, K.** (2024, 27 mar). 27 forskare i upprop mot skärmfri förskola. *Vi Lärare*. <https://www.vilarare.se/forskolan/vi-larare-debatt/27-forskare-i-upprop-mot-skarmfri-forskolan/>

Populärvetenskap

- Ämneslärarkonferens.** (2024, 13 juni). Ämnesdidaktik och didaktiska modeller (en konversation mellan **Madeleine Wiker**, Nina Olin-Scheller, Nina Kilbrink, Torodd Lunde och Niklas Gericke) [Poddsändning]. På *Ämneslärardagen för gymnasieskolan och Pedagog Värmland*. <https://pedagogvarmland.se/didaktisk-forskning-i-praktiken/>